

ĐƯỜNG THẲNG VÀ MẶT PHẪNG TRONG KHÔNG GIAN. QUAN HỆ SONG SONG

A - KIẾN THỨC CƠ BẢN VÀ ĐỀ BÀI

§1. Đại cương về đường thẳng và mặt phẳng

I – CÁC KIẾN THỨC CƠ BẢN

1. Các tính chất thừa nhận

- a) *Có một và chỉ một đường thẳng đi qua hai điểm phân biệt cho trước.*
- b) *Có một và chỉ một mặt phẳng đi qua ba điểm không thẳng hàng cho trước.*
- c) *Tồn tại bốn điểm không cùng nằm trên một mặt phẳng.*
- d) *Nếu hai mặt phẳng phân biệt có một điểm chung thì chúng có một đường thẳng chung duy nhất chứa tất cả các điểm chung của hai mặt phẳng đó.*
- e) *Trên mỗi mặt phẳng, các kết quả đã biết trong hình học phẳng đều đúng.*

2. Định lí

Nếu một đường thẳng đi qua hai điểm phân biệt của một mặt phẳng thì mọi điểm của đường thẳng đều nằm trên mặt phẳng đó.

3. Các điều kiện xác định mặt phẳng

Một mặt phẳng được xác định nếu biết một trong ba điều kiện sau đây :

- a) *Đi qua ba điểm không thẳng hàng ;*
- b) *Đi qua một đường thẳng và một điểm không thuộc đường thẳng đó ;*
- c) *Đi qua hai đường thẳng cắt nhau.*

4. Hình chóp có đáy là một đa giác và các mặt bên đều là tam giác có chung một đỉnh (đỉnh của hình chóp).

5. Hình tứ diện ABCD là hình gồm bốn tam giác ABC, ACD, ABD, BCD, trong đó A, B, C, D là bốn điểm không đồng phẳng.

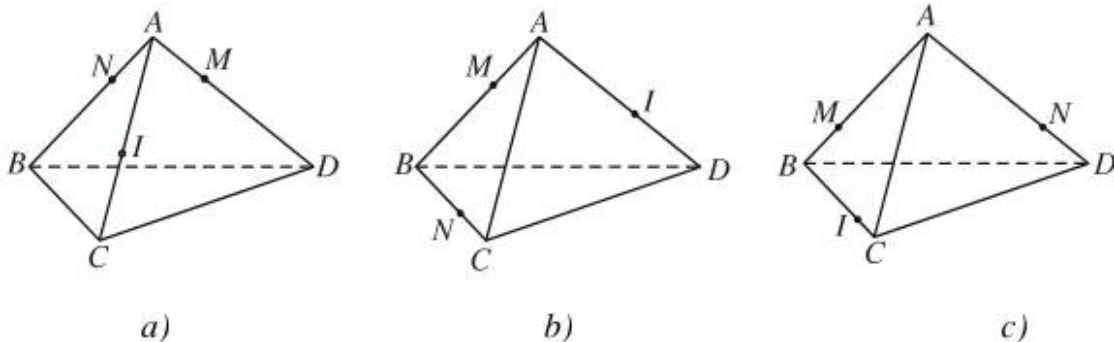
II - ĐỀ BÀI

1. Chứng minh rằng : Một mặt phẳng và một đường thẳng không nằm trên mặt phẳng đó có không quá một điểm chung.
2. Cho mặt phẳng (P) và ba điểm A, B, C nằm ngoài $mp(P)$. Giả sử đoạn thẳng AB và đoạn thẳng BC đều cắt $mp(P)$. Chứng minh rằng đoạn thẳng AC không cắt $mp(P)$.
3. Cho n điểm ($n \geq 4$) trong đó không có bốn điểm nào đồng phẳng. Chứng minh rằng không có ba điểm nào trong chúng thẳng hàng.
4. Cho n điểm ($n \geq 4$) trong đó bất kì bốn điểm nào cũng đồng phẳng. Chứng tỏ rằng n điểm đó đồng phẳng.
5. Cho bốn điểm A, B, C, D không đồng phẳng. Hai điểm phân biệt M, N nằm trên đoạn thẳng AB và hai điểm phân biệt I, J nằm trên đoạn thẳng CD . Chứng minh rằng bốn điểm M, N, I, J không đồng phẳng.
6. Cho hai điểm cố định A, B nằm về hai phía của $mp(P)$ cố định. Gọi M là một điểm chuyển động bất kì trong không gian. Chứng minh rằng nếu hai đường thẳng MA, MB lần lượt cắt $mp(P)$ tại hai điểm A', B' phân biệt thì đường thẳng $A'B'$ đi qua một điểm cố định.
7. Cho bốn điểm không đồng phẳng A, B, C, D . Gọi M, N lần lượt là trung điểm của AC và BC . Trên đoạn BD lấy điểm P sao cho $BP = 2PD$.
  - a) Tìm giao điểm của đường thẳng CD với $mp(MNP)$.
  - b) Tìm giao tuyến của hai mặt phẳng (MNP) và (ABD) .
8. Cho bốn điểm không đồng phẳng A, B, C, D . Gọi M, N lần lượt là trung điểm của AD và BC .
  - a) Xác định giao tuyến của hai mặt phẳng (MBC) và (NDA) .
  - b) Cho I, J là hai điểm lần lượt nằm trên hai đoạn thẳng AB và AC . Xác định giao tuyến của hai mặt phẳng (MBC) và (IJD) .
9. Cho ba tia Ox, Oy, Oz . Trên các tia Ox, Oy, Oz lần lượt lấy các cặp điểm A và A', B và B', C và C' sao cho BC cắt $B'C'$ tại M, CA cắt $C'A'$ tại N và AB cắt $A'B'$ tại I . Chứng minh ba điểm M, N, I thẳng hàng.
10. Cho bốn điểm A, B, C, D không đồng phẳng. Gọi I, K theo thứ tự là hai điểm trong của các tam giác ABC và BCD . Giả sử đường thẳng IK cắt mặt phẳng (ACD) tại J . Hãy xác định giao điểm J đó.
11. Cho bốn điểm không đồng phẳng A, B, C, D ; G là trọng tâm của tam giác ACD . Các điểm M, N, P lần lượt thuộc các đoạn thẳng AB, AC, AD sao cho

$$\frac{MA}{MB} = \frac{NC}{NA} = \frac{PD}{PA} = \frac{1}{2}.$$

Gọi I, J lần lượt là các giao điểm của đường thẳng MN với BC và MP với BD .

- a) Chứng minh rằng các đường thẳng MG, PI, NJ đồng phẳng.
  - b) Gọi E, F lần lượt là các trung điểm của CD, NI ; H là giao điểm của MG với BE ; K là giao điểm của GF với mp(BCD). Chứng minh rằng các điểm H, K, I, J thẳng hàng.
- 12.** Cho hình chóp $S.ABCD$. Trên cạnh SC lấy một điểm E không trùng với hai điểm S và C .
- a) Tìm giao điểm F của đường thẳng SD với mp(ABE).
  - b) Giả sử AB không song song với CD , hãy chứng minh ba đường thẳng AB, CD và EF đồng quy.
- 13.** Cho hình chóp $S.ABCD$ có đáy là một hình bình hành, O là tâm của đáy; M, N lần lượt là trung điểm của SA, SC . Gọi (P) là mặt phẳng qua M, N và B .
- a) Tìm giao tuyến của mặt phẳng (P) với các mặt phẳng $(SAB), (SBC)$.
  - b) Tìm giao điểm I của đường thẳng SO với mp(P) và giao điểm K của đường thẳng SD với mp(P).
  - c) Xác định giao tuyến của mặt phẳng (P) với mặt phẳng (SAD) và mặt phẳng (SDC) .
  - d) Xác định các giao điểm E, F của các đường thẳng DA, DC với mặt phẳng (P) và chứng tỏ rằng ba điểm E, B, F thẳng hàng.
- 14.** Cho tứ diện $ABCD$. Hãy xác định thiết diện của hình tứ diện $ABCD$ khi cắt bởi mặt phẳng (MNI) trong các trường hợp dưới đây (h.49) :

Hình 49

- 15.** Cho hình chóp $S.ABCD$ có đáy là hình thang ($AB \parallel CD, AB > CD$). Gọi I, J theo thứ tự là trung điểm của các cạnh SB và SC .

- a) Xác định giao tuyến của hai mặt phẳng (SAD) và (SBC).
- b) Tìm giao điểm của đường thẳng SD với $mp(AIJ)$.
- c) Xác định thiết diện của hình chóp $S.ABCD$ cắt bởi $mp(AIJ)$.
- 16.** Cho hình chóp tứ giác $S.ABCD$; Δ là một đường thẳng nằm trong $mp(ABCD)$ sao cho Δ song song với BD , M là trung điểm cạnh SA . Hãy xác định thiết diện của hình chóp $S.ABCD$ khi cắt bởi $mp(M, \Delta)$ trong các trường hợp sau đây :
- a) Δ không cắt cạnh nào của đáy $ABCD$.
- b) Δ đi qua điểm C .
- c) Δ cắt hai cạnh BC và CD tại hai điểm I và J .
- d) Δ cắt hai cạnh AB và AD tại hai điểm I' và J' .
- 17.** Cho tứ diện $ABCD$. Gọi E là điểm đối xứng của A qua điểm C . Xác định thiết diện của hình tứ diện khi cắt bởi mặt phẳng đi qua B, E và một điểm F trong các trường hợp sau đây :
- a) F nằm trên đoạn CD và không trùng với C và D .
- b) F nằm trong tam giác ACD .
- c) F nằm trong đoạn thẳng DD' (D' là trọng tâm của tam giác ABC).
- 18.** Cho hình chóp $S.ABCD$ có đáy là tứ giác lồi. Mặt phẳng (P) đi qua SA và chia đáy hình chóp thành hai phần có diện tích bằng nhau. Hãy xác định thiết diện của hình chóp khi cắt bởi $mp(P)$.
- 19.** Cho tứ diện đều $ABCD$ có cạnh bằng a . Gọi I là trung điểm của AD , J là điểm đối xứng với D qua C , K là điểm đối xứng với D qua B .
- a) Xác định thiết diện của hình tứ diện khi cắt bởi $mp(IJK)$.
- b) Tính diện tích thiết diện được xác định ở câu a).
- 20.** Cho tứ diện $ABCD$ thoả mãn điều kiện $AB.CD = AC.BD = AD.BC$. Chứng minh rằng các đường thẳng đi qua mỗi đỉnh và tâm đường tròn nội tiếp của mặt đối diện đồng quy tại một điểm.
- 21.** Cho tứ diện $ABCD$. Hai điểm M, N lần lượt nằm trên hai cạnh AB và AC sao cho $\frac{AM}{AB} \neq \frac{AN}{AC}$. Một mặt phẳng (P) thay đổi luôn chứa MN , cắt các cạnh CD và BD lần lượt tại E và F .
- a) Chứng minh rằng đường thẳng EF luôn đi qua một điểm cố định.

- b) Tìm tập hợp giao điểm I của ME và NF .
- c) Tìm tập hợp giao điểm J của MF và NE .